

نقش مبلمان شهری در ارتقای کیفیات بصری و زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی، (مطالعه موردی: پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر)

حمید محمودی^۱ و مسعود علیمردانی^۲

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۲/۰۶

تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۵/۳۱

چکیده: هدف اصلی طراحی فضاهای شهری، ارتقای کیفیات زندگی و ایجاد محیطی آرام و جذاب برای شهروندان است. مبلمان شهری به عنوان یکی از اصلی‌ترین عناصر محیط شهری، سهم به‌سزایی در مطلوبیت فضا دارد. از سوی دیگر استانداردهای مبلمان شهری منجر به افزایش کارایی این عناصر، پایداری بیشتر مبلمان شهری و ارتقای سطح رضایت کاربران می‌شود. در این پژوهش موضوع و اهدافی که برای آن پیش‌بینی شده است از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه شهروندان بندر بوشهر در سال ۱۳۹۴ هستند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۴۸ تعیین شد و به روش تصادفی ساده مورد پرسشگری مستقیم قرار گرفتند. پس از جمع‌آوری اطلاعات میدانی و پرسش‌نامه، روابط بین متغیرهای پژوهش از طریق آماره‌های توصیفی و آماره‌های استنباطی در قالب نرم‌افزار SPSS 22 مورد بررسی قرار گرفت. براساس تحلیل انجام شده، بین نقش مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری - زیباشناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین زیبایی و کیفیت مبلمان نیز بر ارتقای شاخص‌های بصری پیاده‌راه‌های ساحلی تأثیر مثبت و معناداری ایجاد می‌نماید. به طوری که ۶۹/۹ درصد شهروندان تأثیرگذاری کیفیت مبلمان شهری و نیز ۹۱/۹ درصد تأثیرگذاری زیبایی مبلمان شهری را بر ارتقای کیفیات بصری - زیباشناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر را خوب تا عالی ارزیابی نموده‌اند. بنابراین با استفاده از اصول و مبانی حاکم بر هر یک از عناصر تأثیرگذار بر مبلمان شهری باید به سامان‌دهی محیط‌ها و منظر پیاده‌راه‌های ساحلی پرداخت و با خلق گزینه‌های ممکن و سازگار به محیطی مناسب و ایده‌آل نایل آمد.

واژگان کلیدی: کیفیات بصری و زیبایی شناختی، پیاده‌راه ساحلی، مبلمان شهری، بندر بوشهر.

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). shahin.lublich@gmail.com

۲ استادیار، معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران، تهران، ایران.

۱- مقدمه

مشخص‌ترین جنبه زیبایی‌شناسی یک شهر «منظر» است. در شهر و پیرامون شهر، هر چیزی که به نظر مطلوب و خوشایند برسد، منظر نامیده می‌شود. منظر از عوامل متعددی تشکیل می‌شود. از ترکیب بناها و سیمای ساختمان‌ها و شکل فضاها تا چگونگی ترکیب عناصری طبیعی در کالبد شهرها، در حیطه منظر شهری و منظر طبیعی است. نتیجه نهایی منظر خوب، خوشایندی و منظر بد، تنفر از محیط زندگی است. بنابراین اصل زیبایی در شهرسازی با ایجاد مناظر مطلوب و خوشایند تجلی می‌یابد (سعیدنیا، ۱۳۸۳، ص ۶۱).

زیباسازی، طراحی مناسب و به کارگیری مبلمان شهری متناسب با محیط در بخش‌هایی از شهر که به آنها فضای شهری می‌گویند، فضاهایی همچون پارک‌ها، برخی میادین، پیاده‌روها، مراکز تجاری-تأثیر زیادی در کیفیت زندگی شهری بر جای می‌گذارد (مرتضایی، ۱۳۷۹، ص ۴۸). ارزش‌ها و شاخص‌های زیبای یک شهر، به واسطه کاراکتر مبلمان شهری شناخته می‌شوند. ظهور پدیده‌ای به نام مبلمان شهری، به نوعی آرامش را به شهر ارزانی می‌دهد. مهمترین وظیفه در سکونت‌گاه‌ها و محدوده اطراف آن احیای مجدد شبکه مسیرهای پیاده قدیمی است که طی چهار دهه گذشته، عشق و علاقه مفرط به اتومبیل آن را قطعه قطعه و تخریب کرده است. بنابراین طراح و برنامه‌ریز این وظیفه را به عهده خواهد داشت که حقوق بنیادی بشر را مجدداً به وی بازگرداند. فراهم نمودن محل‌هایی برای نشستن، ایجاد بلوارها، سایبان‌ها، رواق و ردیف‌هایی از درختان با تاج‌های تو در تو همگی در به‌وجود آمدن سلامتی و شادابی برای عابران پیاده نقش عمده‌ای را ایفا می‌کند. لذا تمامی بخش‌های پیاده‌راه ساحلی می‌بایست به راحتی و روشنی، برای تمامی افراد قابل دسترسی باشد. راه‌ها و مسیرهای ارتباطی رسمی و غیر رسمی متعدد و بهم پیوسته‌ای احداث شود. ایجاد ارتباط میان واحدهای مجاور می‌بایست به صورت آشکار و واضح برای هر چه کم شدن تعارضات میان پیاده و سواره صورت پذیرفته و طراحی شود. مسیرهای پیاده، بخشی لاینفک از یک ساحل شهری است.

خوشبختانه به دلیل زیبایی‌های بی‌نظیر آب، این مسیرها از جذابیت کافی و منحصر وجود تجهیزات مناسب برای افراد استفاده‌کننده از فضای ساحلی مانند سرویس‌های

بهداشتی، کیوسک‌های اطلاع‌رسانی، محل‌هایی برای نشستن و حتی سایبان‌های سبک، در ارتقاء کیفیت محیطی مؤثرند. از جمله عناصری که حس سیالیت آب را به فضا باز می‌گرداند، معمولاً در حاشیه خود فضاهایی برای نشستن و نظاره کردن را دارد که برای مخاطبین و افرادی که همچنین در حال پیاده‌روی و یا دویدن هستند، بسیار مطبوع است.

همچنین می‌توان در همین ارتباط، وجود نیمکت‌ها و محل‌های مناسب برای نشستن و لذت بردن از مناظر و چشم‌اندازهای ساحلی بسیار مهم و الزامی است، زیرا این‌گونه تجهیزات، فرصتی را برای آسودن و تعامل اجتماعی را پدید می‌آورد و به خلق فضاهای صمیمی فعالیت‌ی کمک می‌کند. همچنین، وجود تجهیزات خاص برای افراد سال‌خورده بسیار ضروری است. در کل، طراحی و توجه به مکان‌یابی محل‌های نشستن و استراحت و نیمکت‌ها اهمیت ویژه‌ای داشته و می‌بایست محل‌های مورد نظر از معیارهایی چون آرامش و آسودگی و امنیت و ایمنی برخوردار باشند. در همین ارتباط و به‌ویژه در محیط‌هایی که وجود آفتاب به شدت به شکل‌گیری فعالیت‌ها و میزان استفاده از پیاده‌راه ساحلی و پیاده‌راه‌های آن تأثیر منفی می‌گذارد، می‌توان از وجود سایبان‌ها و آفتاب‌گیرهایی که در مقابل تأثیرات جوی نامناسب، به صورت سدی زیبا و مفید عمل می‌کند و محیط را از وجود فضاهای دل‌چسب سایه‌دار بهره‌مند می‌سازند، استفاده کرد. طراحی زیبا و دارای مناظر بدیع از نکاتی است که می‌بایست در طراحی در نظر گرفت در همین ارتباط می‌توان از سایبان‌هایی با سازه‌ای چادری استفاده کرد که می‌توانند در مناطق جنوب ب‌ویژه شهر بوشهر در ترکیب با پوشش گیاهی و محیط طبیعی و مصنوع مجاور، فضاهای متنوع و مطبوعی را به‌وجود آورند.

وسعت و افزایش شهرنشینی در دهه‌های اخیر برنامه‌ریزان را بر آن داشته که به مسائل اقتصادی، فرهنگی و به خصوص نظام اجتماعی توجه ویژه‌ای داشته باشند و درصدد ایجاد و طراحی محیطی مناسب و دل‌پذیر برای شهروندان برآیند. چنین محیطی با گوناگونی بسیار، نوعی آزادی انتخاب به شهروندان می‌دهد و در واقع زمینه خلاقیت را فراهم می‌کند. فضای یک شهر حداکثر ارتباط را با مردم و زیستگاه پیرامونشان برقرار می‌سازد و

فضاهای شهری پدید آمده است و بار دیگر فضاهای شهری به عنوان فضایی برای گذراندن اوقات فراغت مطرح شد. اهمیت طراحی مناسب عناصر زیباسازی شهری از جمله مبلمان امری است که دوباره کشف شده است. مبلمان شهری بخش زیادی از فضاهای شهری را سامان می‌دهد و باعث بالا رفتن کیفیت استفاده کاربران از مراکز و فضاهای شهری می‌شود.

در پژوهش حاضر سعی بر کشف ارتباط، نقش و زیبایی مبلمان شهری بر ارتقا کیفیات بصری-زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی است. نمونه موردی، مطالعه پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر است که پتانسیل بالقوه‌ای در ارتقا کیفیت فضاهای شهری بندر بوشهر را دارد.

۲-۱- پیشینه مبلمان شهری

دیدگاه نظریه پردازان خارجی که در مورد مبلمان شهری و نقش آن در فضاهای شهری مطالعات و نظریاتی ابراز داشته‌اند، در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- نظریه پردازان خارجی در مورد مبلمان شهری

نظریه	نظریه پردازان خارجی
منظر شهری عبارت است از « هنر یک پارچگی بخشیدن بصری و ساختاری به مجموعه ساختمان‌ها، خیابان‌ها و مکان‌هایی که محیط شهری را می‌سازند. کالن معتقد است برداشت هر شخص از منظر شهری متأثر از حس بینایی، حس مکان و محتوای محیطی است که فرد در آن قرار نمی‌گیرد (به نقل گوردن کالن در مقاله، حسینی و رزاقی اصل، ۱۳۸۷، ص. ۸۴).	گوردن کالن
یک سیستم اطلاع‌رسانی هماهنگ و متناسب با شرایط روز باید در هر ایستگاه موجود باشد، وی همچنین به برخی از عناصر مبلمان شهری همچون، آب‌نما، کفپوش، سایبان و صندوق‌های امانات شهری و محل‌های نشستن اشاره نموده است (کنف لاکر، ۱۳۸۷، ص ۱۳۱-۱۸۸).	هرمان کنف لاکر
فضاهای شهری را جزئی از ساختار شهر تلقی می‌کند که محصور، خوانا و واجد ویژگی‌های زیبا شناختی هستند. بازارها، پیاده‌راه‌های تفریحی، میدان‌هایی که در آن مراسم دسته جمعی اجرا می‌شود و میدان‌های مذهبی از محتوای نمادین خود تهی شده‌اند (krier ۱۹۷۸، ص. ۸۱).	راب کریر
فضا بعد مادی جامعه است و اگر آن را مستقل از روابط اجتماعی در نظر بگیریم، مانند آن است که ماهیت را از جسم جدا سازیم و اولین اصل هر علم اجتماعی را در نظر نگیریم، روح و جسم رابطه متقابل دارند (caseiis, ۱۹۸۴، ص. ۲۸۶).	مانوئل کستلز

خود نیز به صورت یک فضای رابط در تعاملات اجتماعی میان شهروندان عمل می‌کند و تنها راه برقراری درست ارتباط میان شهر و شهروندان و ارتباط میان شهروندان با یکدیگر به واسطه محیط شهری، ارائه امکانات مناسب شهری است (بحرینی، ۱۳۸۴، ص. ۱۰۳-۱۳۷).

امروزه در سراسر جهان، طراحی محیط و مبلمان شهری در حیطه هویت و فرهنگ جامعه و شهروند است و در ایران نیز طراحی مبلمان شهری حول محور باورها، دیدها و فرهنگ همین جامعه است.

در واقع طراحی مبلمان شهری از اندیشه‌ها و هویت یک جامعه برخاسته، به طوری که با هنر و خلاقیت ادغام شده و به گونه‌ای جاودان و ماندنی می‌شود که، بر همه اقشار جامعه نیز تأثیرگذار گردد (فکوهی، ۱۳۸۱، ص. ۹۶).

مبلمان شهری به مجموعه وسیعی از وسایل، اشیاء، دستگاه‌ها، نمادها و عناصری گفته می‌شود که چون در شهر و خیابان و در کل در فضای باز نصب شده است و استفاده عمومی دارد، به این اصطلاح معروف شده است. از چند دهه پیش تاکنون آگاهی‌های تازه‌ای درباره

دیدگاه نظریه پردازان داخلی که در مورد مبلمان شهری و نقش آن در فضاهای شهری مطالعات و نظریاتی ابراز داشته‌اند، در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲- نظریه پردازان داخلی در مورد مبلمان شهری

نظریه	نظریه پردازان خارجی
مبلمان شهری، اشیایی هستند که به منظور آسایش و راحتی، ارائه اطلاعات، کنترل حرکت، حفاظت و بهره‌گیری توسط اتخاذکنندگان در فضاهای شهری مستقر شده‌اند. او اثاثیه شهری را نه فقط صرف عملکردی یا تزئینی بلکه ارائه جمعی زندگی ما در یک جامعه مدنی به حساب می‌آورد (پاکزاد، ۱۳۸۵، صص ۷۶-۷۷).	جهانشاه پاکزاد
وی دست‌یابی به یک سیمای متعادل و مطلوب شهری را با پیروی از قواعد و معیارهای راهنمای طراحی شهری میسر می‌داند. او همچنین معتقد است، انسانی کردن چهره سیمای شهری تنها با طراحی فضاهای شهری به‌عنوان زنده‌ترین فعالیت‌های شهری امکان‌پذیر است (توسلی، ۱۳۷۶، صص ۷۶).	محمود توسلی
او اذعان می‌دارد که تجهیزات شهری به مجموعه‌ای از وسایل متحرک یا نیمه‌متحرک و جز جدا نشدنی محیط زیست یک شهر است، که هویت و شناخت کامل یک شهر را ممکن می‌سازد (سعیدنیا، ۱۳۸۳، صص ۱۰۱).	احمد سعید نیا

۳-۱- بیان مسأله

گسترش سریع نواحی شهری و در پی آن، اتخاذ سیاست مبلمان شهری، مقوله مبلمان شهری را به‌عنوان یکی از مهمترین مؤلفه‌های تعیین‌کننده در مسائل شهری کشور مورد توجه قرار داده است. زیبایی، آراستگی و هویت بخشی و انسجام بخشی از ویژگی‌ها و معیارهای مهم برای ارزیابی شهری سالم، شاداب و رو به تحول است. لذا حضور شعور تجسمی در طراحی شهری نشان‌دهنده درک گرداننده‌های آن شهر از نظر زیباسازی و اهمیت دادن به حس بصری شهروندان و تمامی بازدیدکنندگان یا عبورکنندگان از آن شهر است. در واقع موجودیت هر شهر آینه‌ای است از موجودیت سازندگان آن، امروزه نقش مبلمان شهری در خدمت‌رسانی به شهروندان بر هیچ کس پوشیده نیست و در برخی موارد نیز به جرأت می‌توان گفت، هجوم بی‌رویه و حساب نشده جمعیت از روستاها و شهرهای کوچکتر به شهرهای بزرگ به‌ویژه کلان شهرها و در نتیجه نیاز به خدمات شهری مناسب، باعث پدید آمدن سیمای نامناسب و اغتشاش در هویت و کالبد شهر می‌شود. به‌گونه‌ای که در بسیاری از موارد برای پاسخ‌گویی به نیاز شهروندان در امر خدمات شهری،

دقت فدای سرعت شده و حفظ هویت و زیبایی به‌ویژه در مبلمان شهری قربانی نیازهای مقطعی و نسنجیده روزمره شهر می‌شود (زندیه و زندیه، ۱۳۸۵، صص ۱). حال، این عناصر نقش بسیار مهمی در نگاه مفهومی به هویت شهری دارند. در عصر حاضر، سیمایی از شهر مورد توجه است که با طرح‌های مدرن، رنگ‌های گرم و تند و تابلوهای رنگارنگ به همراه نورپردازی‌های شبانه، جذابیت خود را حفظ کند، بی‌توجه به این که این مبلمان چه تأثیری در ذهن مخاطب شهری خواهد گذارد (kubutauk&ahori, ۲۰۰۲: ۸۲). بر اساس نظر بایرا، عناصر تجهیزاتی، شاخص‌هایی هستند که بین مردم ارتباط برقرار می‌کنند و به یک فضا مفهوم زیبایی شناختی و مشخصی می‌دهند، به همین دلیل عناصر تجهیزاتی شهری از اهمیت بسیاری برخوردارند که فقط برای اهداف ویژه‌ای استفاده نمی‌شوند، بلکه می‌توانند به‌عنوان تازه‌کننده چشم انداز فضاهای شهری استفاده شوند (Bulut & Atabeyoglu, ۲۰۰۷: ۱-۲). ایجاد هماهنگی نه تنها از شلوغی محیط جلوگیری کرده و به ایجاد حس آرامش در بیننده کمک می‌کند، بلکه زیبایی و جلوه خاصی نیز به محیط می‌بخشد (ژان پیرموره و همکاران، ۱۳۷۳: ۱۳). تجهیزات موجود در یک

تجهیزات شهری در ارتقای کیفیات بصری- زیبا شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی.

اهداف جزئی که برای این پژوهش مدنظر است عبارت است از:

- ۱- ارتقاء کیفیت خدمات عمومی شهری و ایجاد سرزندگی در شهروندان با زیبا سازی مبلمان شهری
- ۲- ایجاد میل و انگیزه در شهروندان در جهت بهسازی محیط شهری بخصوص پیاده‌راه‌های ساحلی شهر
- ۳- هویت بخشی به پیاده‌راه‌های ساحلی با نقش مؤثر مبلمان شهری
- ۴- رعایت اصول جانمایی و ارتقا بصری پیاده‌راه‌های ساحلی با استفاده از مبلمان شهری
- ۵- ایجاد یکپارچگی در سطح شهر در عین تنوع مبلمان شهری

۱-۵- فرضیات پژوهش

فرضیات پژوهش عبارتند از:

- ۱- فرضیه اول: به نظر می‌رسد بین مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری- زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- فرضیه دوم: به نظر می‌رسد بین زیباسازی مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری- زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر رابطه معناداری وجود دارد.

۱-۶- مفاهیم دیدگاه و مبانی نظری

۱-۶-۱- کیفیات بصری و زیبایی شناختی

زیبایی‌شناسی یا استتیک از واژه یونانی^۱ به معنی ادراک حسی گرفته شده است. این واژه اولین بار توسط فیلسوف آلمانی الکساندر گوتلیب بومگارتن در کتابی به همین نام در سال‌های ۵۸- ۱۷۵۰ به کار برده شد (احمدی، ۱۳۷۸، ص ۲۰). تصویر ذهنی با چگونگی سامان‌دهی کالبدی فضا و دریافت آسایش ذهنی از فضا، در ارتباط است. پایداری (نحوه میزان حمایت و حفاظت از فضا)، تشخیص و خویشاوندی بصری فضا در جذب مردم به یک قرارگاه و دریافت آسایش ذهنی از فضا، مؤثرند و این ویژگی است که مردم را جهت توقف، قدم‌زنی و تجربه حیات جمعی انتخاب می‌نمایند.^۲

^۱ Aisthetikos

^۲ www.pps.org

شهر شاید، اولین وسیله مورد نیاز یک بازدیدکننده باشد، چرا که در بدو ورود کاربر به یک شهر در پی اولین چیزی که به وسیله آن ارتباط برقرار می‌کند مبلمان شهری است. مدرن بودن، به روز بودن، زیبایی، تنوع و... مواردی است که بسیار در ذهن کاربر نفوذ می‌کند و وی را در مرحله اول دوستدار یا بی‌رغبت به شهر می‌گرداند. در این میان، انتخاب و استقرار عناصر و تجهیزات عمومی و رفاهی در فضاهای شهری، اغلب اوقات به شیوه خاصی انجام می‌گیرد و در نتیجه هیچ‌گونه انسجام طراحی و ویژه‌ای در آنها به چشم نمی‌خورد و توجهی به مباحث زیبایی شناختی آنها نمی‌شود.

شهر بندری بوشهر به‌عنوان مرکز استان همه ساله میزبان خیل عظیمی از گردشگران و شهروندان است، که با توجه به نقش ساحلی آن در تاریخ توسعه گردشگری منطقه ایران و به لحاظ داشتن جاذبه‌های تاریخی و تمدن کهن، معماری، فرهنگی و جغرافیایی این توانایی را دارد که بتواند در اولویت برنامه‌های توسعه گردشگری قرار گرفته و از آثار مثبت آن جهت بالا بردن توان و شکوفایی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی استفاده کند. لیکن در شهر بوشهر توجه و سرمایه‌گذاری کمتری برای اعتلای کیفیات بصری در فضای شهری نظیر اهمیت طراحی مناسب عناصر زیباسازی شهری از جمله مبلمان صورت پذیرفته است.

مطالعات میدانی صورت گرفته حاکی از تعارض وضعیت مبلمان شهری با قوانین و ضوابط آن بوده است. لذا در بیان مسأله تحقیق، این سوالات که، آیا بین کیفیت مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری و زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی رابطه وجود دارد؟ آیا بین زیباسازی مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری و زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی رابطه وجود دارد؟ مطرح است.

۱-۴- اهداف

اهداف مد نظر پژوهش، با توجه به شناخت اصول و معیارهای نقش مبلمان شهری و ارتباط آن با ارتقا کیفیات بصری و زیباشناختی پیاده‌راه‌های ساحلی و تحقیقات میدانی که انجام شده، شامل:

- ۱- دستیابی به ارتباط مؤثر بین نقش مبلمان شهری و ارتقا کیفیات بصری پیاده‌راه‌های ساحلی و ایجاد سرزندگی مطلوب برای شهروندان.
- ۲- همچنین شناسایی تأثیر مؤلفه زیبایی مبلمان و

گوردن کالن می‌گوید: «ما به مسائل دیداری (بصری) می‌پردازیم زیرا تقریباً تنها از این طریق است که ما محیط را می‌شناسیم. ادراک بصری تنها وسیله مفید نیست، بلکه به یادآورنده احساسات ملموسی است که در ذهن ما به جای مانده است». در واقع گوردن کالن هنر تناسب طراحی شهری را هم پایه هنر معماری قلمداد می‌کند و معتقد است که ساختمان‌ها، درختان، طبیعت، آب ترافیک، علائم تبلیغاتی و همانند آنها باید به گونه‌ای به هم مرتبط شوند که نمایش هنری شهر به حقیقت بپیوندد. به عبارت دیگر مطالعات بصری و زیباشناختی به قابلیت‌های عینی دیداری کالبد شهر توجه دارد.

«عناصر بصری شامل مجموعه عناصری هستند که از زمینه‌های مختلف موضوعات سازمان بصری، معرف هویت و توانمندی‌های منظر یک حوزه مشخص هستند و موجب خوانایی و ارتقای منظر مجموعه شده و در نقشه ذهنی افراد جایگاه خاصی برای کمک به جهت‌یابی و راه‌یابی در مجموعه دارا هستند (مهندسین مشاور پارهاس، ۱۳۸۳، ص ۱). این عناصر عبارتند از نشانه‌ها و نمادین، کیفیت‌های محیطی، کیفیت‌های بصری، ورودی و دروازه، عرصه‌های عمومی، کناره‌های محدودکننده یا اتصال‌دهنده و مسیرها.

۱-۶-۲- پیاده‌راه‌های ساحلی

«مسیرهای پیاده ساحلی» یا «پیاده‌راه‌ها» جزئی از فضاهای عمومی شهری است که امروزه به دلیل تأکید بیش از حد بر حرکت سواره و حل مسائل مختلف آن و غفلت از سامان‌دهی و برنامه‌ریزی برای حرکت پیاده و نیز به لحاظ برقراری ارتباط فضایی بین عملکردهای شهری و تقویت روابط اجتماعی، در بین برنامه‌ریزان، طراحان شهری و نیز شهروندان حائز اهمیت است و ایجاد گرایشی نوین در شهرسازی معاصر تحت عنوان «جنبش پیاده‌گستری»، «گسترش فضاهای پیاده» یا «برنامه‌ریزی پیاده» را به همراه داشته است (فرزبود، ۱۳۸۴، ص ۷).

مسیرهای پیاده باید تا حد امکان مستقیم طراحی شوند. چنانچه اتصال مسیرها ناقص باشد، در جزئیات طرح در درجه دوم اهمیت قرار می‌گیرد. مسیرها باید براساس تحلیل و پاسخ به نیازهای آن محل، انتخاب شوند. بنابراین یکی از راه‌های دست‌یابی به این هدف، ایجاد مسیر در طرح جدید فضای سبز نیست بلکه می‌توان براساس مسیرهای

تردد ایجاد شده توسط عابران، راه را انتخاب کرده و عملیات سنگ‌فرش را انتخاب نمود. این مسیرها پیش از این که مسدود باشند، باید شامل اتحناهای منفصل به محل‌های مخصوص توقف و استراحت باشند و می‌بایست بین محوطه پارکینگ، سنگ‌فرش، استراحتگاه، ورودی و غیره با تجهیزات و امکانات نشیمن، روشنایی و علائم و راهنماها تطابق و هماهنگی وجود داشته باشد (دالاس ولیتل وود، ۱۳۸۸، ص ۵۹).

۱-۶-۳- مبلمان شهری

مجموعه اجزایی که در فضاهای شهری چیده می‌شوند و به استفاده عموم جهت رفع نیازهای زیست‌محیطی می‌رسند و منظر و هویت شهری را، تحت شعاع قرار می‌دهد، مبلمان شهری گویند. نقش اصلی مبلمان شهری در سطح خیابان‌ها و فضاهای شهری ایجاد مکان‌هایی است که زبان ناطق هویت انسان و منظر شهری مطلوب باشد. مبلمان شهری مثل هر عنصر دیگری در سیمای شهر تأثیرگذار است و باید در این حوزه با طراحی و برنامه‌ریزی‌های دقیق، متناسب با فرهنگ و آداب و رسوم مردم حرکت کرد (مرتضایی، ۱۳۸۱، ص ۳۲).

مجموعه مبلمان شهری اجزا و امکاناتی هستند که با ویژگی‌های مختلف خود (مثل شکل، رنگ، تعدد یا فراوانی، نوع مکان یابی مناسب و امثال آن) در ارتقای کیفیت و کمیت محیط، در ویژگی‌های بصری، در خدمت‌رسانی به مردم و رفع نیازهای مختلف آنها نقشی در خور توجه ایفا می‌نماید. اعم این ویژگی‌ها و ضوابط مرتبط با این مبلمان‌ها تحت عناوین تابلوها، ایستگاه‌ها، تجهیزات روشنایی، نیمکت‌ها، ظروف زباله، کیوسک‌ها و... ارائه می‌شوند.

مبلمان شهری یا مجموعه ائانه یک محل، که به جای آن می‌توان از کلمات شهرافزار، تجهیزات، ائانه، مبلمان خیابانی و مبلمان فضای باز استفاده کرد؛ به این تسهیلات و امکانات در انگلستان، مبلمان خیابانی و در آمریکا، مبلمان فضای باز یا مبلمان همگانی گفته می‌شود؛ اما رایج‌ترین اصطلاح همان مبلمان شهری می‌باشد که دامنه مفهومی و کاربردی این واژه بسیار گسترده است. مبلمان شهری به مجموعه وسیعی از وسائل، اشیاء، دستگاه‌ها، نمادها و عناصری گفته می‌شود که چون در شهر و خیابان و در کل، در فضای باز نصب شده‌اند و استفاده عمومی دارند، به این اصطلاح معروف شده‌اند

۵-۶-۱- انواع مبلمان شهری

از انواع مبلمان شهری می‌توان به نیمکت‌ها و سکوها، اسباب‌بازی‌ها و مبلمان بازی کودکان، منابع نوری، آب‌نماها، آب‌فشان‌ها و فواره‌ها، گل‌جای‌ها، محل استقرار پرندگان، سایبان‌ها، باجه‌ها، سطل‌های زباله، ادوات آشنشانی، صندوق‌های پستی، آب‌خوری‌ها، برج‌های ساعت، پارکومترها، جداکننده‌ها، حفاظ‌ها، پارکینگ‌های دوچرخه، ایستگاه‌های اتوبوس و کف‌پوش‌ها اشاره کرد. نوع دیگری از دسته‌بندی در مبلمان و عناصر شهری وجود دارد که می‌توان به دو دسته عناصر ثابت و متحرک تقسیم کرد؛ در بعضی مواقع تمیز و تفکیک کردن این دو از یکدیگر کار ساده‌ای نیست. عناصر فوق اعم از ثابت و متحرک به‌صورت کلی از ضروریات هر فضای شهری فعال به حساب می‌آید و هر یک عملکردهای خاص و با ارزشی دارند، در صورتی که هر یک از این عناصر در محل و مکان درست خود قرار نگرفته باشد، ایجاد مشکل خواهد کرد و مانع محسوب می‌شود و نه تنها قادر نیست عملکرد معمول و مشخص خود را به درستی انجام دهد، بلکه از انجام درست و صحیح عملکردهای اطراف خود نیز جلوگیری می‌کند (بحرینی، ۱۳۸۴، ۲۳-۴۴).

۶-۶-۱- تعریف عملیاتی مفاهیم اصلی تحقیق

عناصر شهری به گروه‌های زیر قابل تفکیک است:

الف) عناصر زیبایی شناختی مثل: گلدان‌ها، مجسمه‌ها، درختان و گیاهان تزئینی، آب‌نما، پرچم و ...

ب) عناصر کارکردی مثل: چراغ روشنایی، چراغ راهنمایی و رانندگی، سطل زباله، نیمکت، سایبان ایستگاه اتوبوس، باجه تلفن عمومی، باجه مطبوعات، صندوق پست، جدول و غیره (آگشته، ۱۳۷۹، ص ۷۹).

ژان پیرموره و همکارانش نیز تقریباً فهرست کاملی از تجهیزات شهری را ارائه داده‌اند که در تمام نقاط شهر مورد استفاده قرار می‌گیرد (جدول ۱ تا ۸). اعم فهرست تجهیزات شهری آنها عبارتند از:

(مرتضایی، ۲۱، ۱۳۸۱). به عبارتی دیگر عناصری مانند نیمکت‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس، علائم، منابع نوری، صندوق‌های پستی، سطل‌های زباله، گل‌جای‌ها و ... که برای راحتی، آسایش و زیبایی بیشتر، آرایه اطلاعات، کنترل حرکت، ایجاد امنیت و رفاه کاربران در فضاهای شهری قرار داده شده‌اند، مبلمان شهری نام دارد (زنگی آبادی و تبریزی، ۱۳۸۳، ۵-۶).

۴-۶-۱- نقش مبلمان در زیباسازی و هویت‌بخشی پیاده‌راه‌های ساحلی

مبلمان شهری در تعریف شخصیت عملکردی فضاهای شهری نقش مهمی ایفا می‌کند و در چگونگی روحیه شهر و مردم بسیار مؤثر است. طراحی، اجراء و مکان‌یابی صحیح مبلمان شهری که همواره بر طبق نیاز مردم و چگونگی کارکرد فضای شهری انجام می‌شود، می‌تواند در صورت اجرای صحیح تمامی مراحل، فضای شهری نسبتاً مطلوبی را پدید آورد. در غیر این‌صورت، مبلمان شهری به‌عنوان اجزاء زائد و ناکارآمد عمل نموده که نه تنها مردم نمی‌توانند از آن استفاده نمایند بلکه به‌علت بلا استفاده بودن امکان تخریب آن از سوی برخی از اشخاص وجود دارد و به جای زیباسازی محیط‌های ساحلی باعث ایجاد منظر نامناسبی از این نوع فضاها می‌گردد. از این رو در ساماندهی مراکز گردشگری، کارآیی و زیبایی مبلمان شهری در زیبایی و عملکرد فضاهای شهری بسیار مؤثر است. امروزه فضاهای شهری به‌ویژه پیاده‌راه‌های ساحلی مورد توجه فراوان مردم جهت گذران دادن اوقات فراغت است، در برنامه‌ریزی‌ها باید جهت ایجاد جذابیت بیشتر این مراکز جهت جذب جمعیت و تأمین آسایش استفاده‌کنندگان از فضاهای شهری و همچنین تأمین درآمد مناسب و ایجاد فعالیت‌های اقتصادی به سامان‌دهی این‌گونه فضاها با ایجاد انواع و رنگ‌بندی تجهیزات مورد نیاز و شاخص‌های زیبایی شناسی محیط‌های شهری برای آسایش شهروندان پرداخت.

جدول ۳- تجهیزات اطلاع رسانی

ساعت‌های دیواری	نقشه شهر و محله	ستون‌های موریس
تابلوهای نصب اعلانات شهرداری و انتخاباتی		تابلوها و جایگاه‌های تبلیغاتی

جدول ۴- ساخت سرپناه

پناهگاه	کابین تلفن	دکه بلیط فروشی	دکه روزنامه فروشی	انباری	دکمه‌های ثابت داخل پارک‌های عمومی
ایستگاه راهداری		مدخل ایستگاه	پناهگاه ثابت و متحرک برای مأمورین راهنمایی سایبان ایستگاه اتوبوس		ملزومات بازار

جدول ۵- روشنایی و علائم

شماره‌های منور	میله‌های کوتاه منور	چراغ راهنمایی چهارراه‌ها
گل میخ، یا خطوط رنگی	خطوط مخصوص عابر پیاده	تابلوه‌های خیابان‌ها
پارکومتر	آزیر	میل‌های هشداردهنده

جدول ۶- تیر چراغ برق

بناهای عمومی	چمن‌زار	مسیر عبور عابرین
واحدهای خدماتی	تفریحگاه	تونل‌ها و زیرگذرها

جدول ۷- تغذیه و توزیع

دستگاه توزیع اتوماتیک (تمبر، شکلات نوشیدنی و...)	خطوط هوایی	ترانسفورماتور
فواره، آب‌نما	آب (چشمه - آب آشامیدنی)	صندوق ارتباطات GDF- EGD
آب پخش کن شهرداری		

جدول ۸- نقل و انتقال

پل عابر پیاده	پیاده‌روی متحرک	پلکان برقی
---------------	-----------------	------------

جدول ۹- تخلیه و محل زباله

سطل‌های زباله	صندوق پستی	آبریزگاه
گلدان	سطل‌های ماسه	سبدهای کاغذ باطله
سبدهای بزرگ		

جدول ۱۰- پوشش و روکش، جدول مرزبندی، موانع

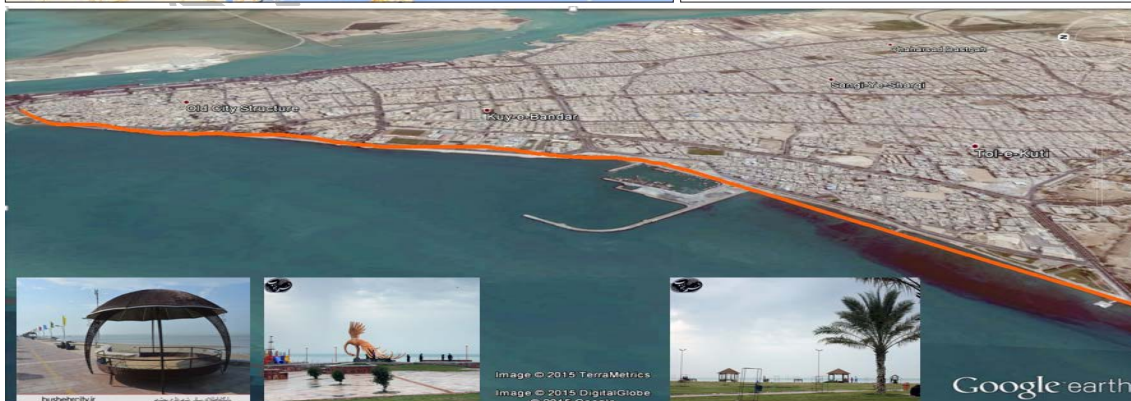
(منبع: موره ودیگران، ۱۳۷۳، ص ۵۰)

سنگفرش، موزاییک کاری، آجرفرش	جدول پیاده‌روها	سنگفرش‌های قابل تعویض	دریچه‌های فاضلاب
دیوار، پناهگاه، طارمی	حصار محافظ درختان	نیمکت، صندلی	پرچین

۱-۷- معرفی نمونه موردی

بندر بوشهر یکی از دو شهر شهرستان بوشهر و در شبه‌جزیره بوشهر قرار دارد. ارتفاع این شهر ۴ متر از سطح دریاست (مهندسین مشاور باغ اندیشه، ۱۳۸۲). تاریخ پیدایش بوشهر به ۳ تا ۴ هزار سال پیش برمی‌گردد. اسناد به دست آمده از تپه‌های در ری‌شهر

نشان می‌دهد که این شهر از هزاره دوم پیش از میلاد و شاید قبل از آن، «تل پی تل» شهری آباد بوده و یکی از مراکز مهم امپراتوری عیلام (انسان سوسونکا) را تشکیل می‌داده است. این شهر از دوره هخامنشی تا ساسانی از مناطق مهم بندری و دریانوردی به‌شمار می‌رفته و به گفته گرمسن، بوشهر کنونی در عصر سلوکیان احداث گردیده است. (شکل شماره ۱)

شکل ۱- موقعیت پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر

منبع: <http://www.behrah.com/map.ph>

تصاویر نسیم جنوب و google earth

۲- روش تحقیق

تحقیق حاضر بنا به ماهیت، موضوع و اهدافی که برای آن پیش‌بینی شده است از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه شهروندان بندر بوشهر بوده که در سال ۱۳۹۴ با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۴۸ نمونه تعیین گردیده و به روش تصادفی ساده مورد پرسشگری مستقیم قرار گرفته‌اند. در این تحقیق از پرسشنامه به عنوان ابزار جمع‌آوری اطلاعات بهره گرفته شده است که حاوی ۳۰ سؤال در مورد موضوع تحقیق است. این سوالات به دو صورت باز و بسته است. در سوالات باز، سوالاتی از قبیل جنس، سن، محل سکونت، میزان تحصیلات و... مطرح گردیده است و در سوالات بسته از طیف لیکرت جهت اندازه‌گیری نظرات شهروندان بوشهری در مورد ابعاد مختلف پژوهش استفاده شده است. همچنین ابزار پژوهش برای چند نفر از استادان صاحب نظر و اهل فن ارسال گردید، که ایشان «روایی» صوری و محتوایی پرسش‌نامه را تأیید نمودند. برای تعیین پایایی نیز از روش «ضریب آلفای کرونباخ» استفاده شد، که ضریب ۰.۸۶۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی بالای ابزار بود. همچنین روابط بین متغیرهای پژوهش از طریق آماره‌های توصیفی (جدول فراوانی، نمودار و...) و استنباطی (آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن) در قالب نرم‌افزار spss 22 مورد بررسی قرار گرفته است.

۳- یافته‌های پژوهش

۳-۱- نتایج توصیفی

وضعیت جنسی و سنی شهروندان: بررسی وضعیت شهروندان به لحاظ جنسی نشان می‌دهد ۵۹ درصد را مردان و ۴۱ درصد را زنان تشکیل می‌دهند و نیز به لحاظ سنی ۷۱٪ شهروندان در سنین ۱۸ تا ۳۸ سال بودند. وضعیت تأهل و شغلی پاسخ‌گویان:

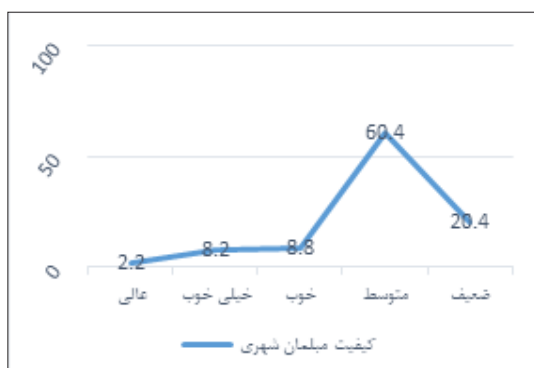
از کل شهروندان ۱۷۱ نفر، ۶۹ درصد متأهل و ۷۷ نفر، ۳۱ درصد مجرد بودند. بررسی وضعیت شغلی شهروندان نشان می‌دهد، ۴۹ درصد دارای شغل اداری و ۳۱ درصد دارای شغل آزادند. خانه‌دارها با ۱۰/۲ درصد، محصلین و دانشجویان ۹/۸ درصد رده‌های بعدی شغل را به خود اختصاص داده بودند.

بررسی میزان تحصیلات شهروندان نشان می‌دهد که بیشترین تعداد شهروندان یعنی ۶۹/۹ درصد دارای

تحصیلات عالیه هستند. ۲۵/۴ درصد شهروندان دیپلم و زیر دیپلم بودند. بعد از این گروه ۴/۷ درصد شهروندان بی‌سواد بودند.

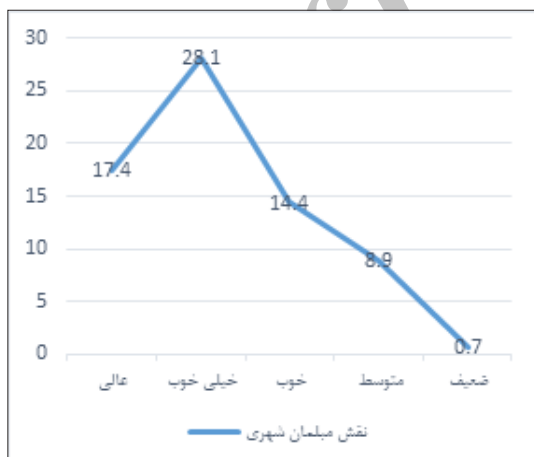
ارزیابی شهروندان از میزان تأثیرگذاری مبلمان شهری در ارتقای بصری پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر (وضع موجود):

۸۰/۸ درصد از شهروندان کیفیت مبلمان شهری را از خوب تا ضعیف و ۱۹/۲ درصد نیز کیفیت مبلمان شهری را از خوب تا عالی ارزیابی نموده‌اند (شکل ۲).

شکل ۲- درصد فراوانی پاسخ شهروندان از کیفیت فضا و مبلمان شهری شهر بوشهر

۶۹/۵ درصد شهروندان نقش مبلمان شهری را در ارتقای کیفیات بصری-زیبا شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر خوب تا عالی و ۳۰/۵ درصد آن را خوب تا ضعیف بیان نموده‌اند (شکل ۳).

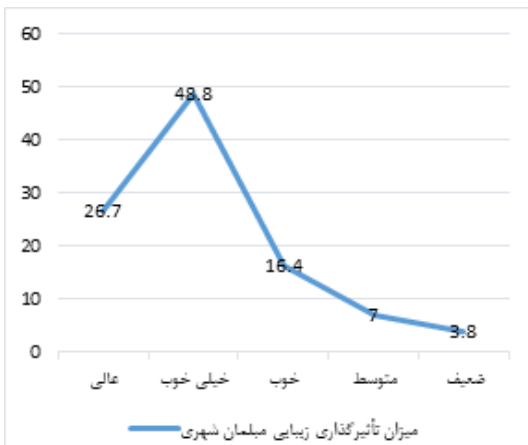

شکل ۳- درصد فراوانی پاسخ شهروندان از میزان تأثیرگذاری کیفیت فضا و مبلمان شهری در ارتقای کیفیات بصری-زیبا شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر

همچنین بررسی ارزیابی شهروندان از میزان تأثیرگذاری

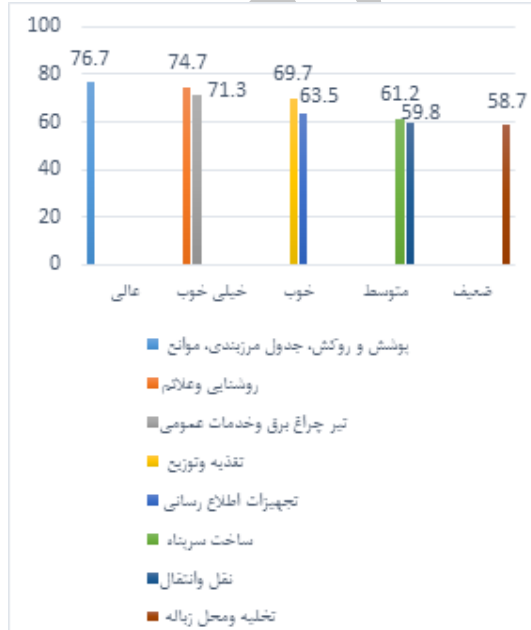
شکل ۵ - درصد فراوانی پاسخ شهروندان از وضعیت زیبایی مبلمان شهری به لحاظ بصری

شکل ۶ - درصد فراوانی پاسخ شهروندان از میزان تأثیرگذاری زیبایی مبلمان شهری به لحاظ بصری در ارتقای کیفیت بصری - زیباشناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر

همچنین نتایج ارزیابی از شهروندان در زمینه زیباسازی هر یک از مؤلفه‌های ارائه شده در ارتقای کیفیت بصری - زیباشناختی پیاده‌راه‌های ساحلی نشان می‌دهد که بیشترین میزان تأثیرگذاری مربوط به مؤلفه‌های (پوشش و روکش و ... و (روشنایی و علائم) و (تغذیه و توزیع) و (تجهیزات اطلاع رسانی) است. به طوری که به ترتیب ۹۷/۲، ۹۴/۸، ۹۳/۶، ۹۱/۹ درصد شهروندان این میزان تأثیر را خوب تا عالی ارزیابی نموده‌اند. شهروندان همچنین (تیر چراغ برق و خدمات عمومی) و (نقل و انتقال) و (ساخت سرپناه) و (تخلیه و محل زباله) را با ۸۹/۸، ۸۷/۹، ۸۶/۸ و ۸۶/۱ درصد شهروندان این میزان تأثیر را خوب تا ضعیف ارزیابی نموده‌اند (شکل ۷).

مؤلفه‌های کیفیت فضا و مبلمان شهری در ارتقای کیفیات بصری - زیبا شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر نشان می‌دهد (وضع موجود) مؤلفه‌های (پوشش و روکش، جدول مرزبندی، موانع)، (روشنایی و علائم)، (تیر چراغ برق و خدمات عمومی) و (تغذیه و توزیع) با ۷/۷۶، ۷۴/۷، ۷۱/۳ و ۶۹/۷ درصد، آن را خوب تا عالی ارزیابی نموده‌اند. همچنین شهروندان تأثیر مؤلفه‌های (تجهیزات اطلاع‌رسانی) ۶۳/۵ درصد، (ساخت سرپناه) با ۶۱/۲ درصد، (نقل و انتقال) با ۵۹/۸ درصد و (تخلیه و محل زباله) با ۵۸/۷ درصد را خوب تا ضعیف اعلام نموده‌اند (شکل ۴).

شکل ۴ - درصد فراوانی پاسخ شهروندان از میزان تأثیرگذاری مؤلفه‌های کیفیت فضا و مبلمان شهری در ارتقای کیفیت بصری - زیبای شناختی در پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر

ارزیابی شهروندان از میزان تأثیرگذاری زیبایی مبلمان شهری به لحاظ بصری در پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر: ۷۸/۷ درصد از شهروندان وضعیت زیبایی مبلمان شهری به لحاظ بصری را خوب تا عالی و ۳۲/۶ درصد این میزان را خوب تا ضعیف ارزیابی نمودند (شکل ۵). ۹۱/۹ درصد میزان تأثیرگذاری زیبایی مبلمان شهری به لحاظ بصری را در ارتقای کیفیت بصری - زیبای شناختی در پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر خوب تا عالی و ۲۷/۲ درصد آن را خوب تا ضعیف بیان نموده‌اند (شکل ۶).

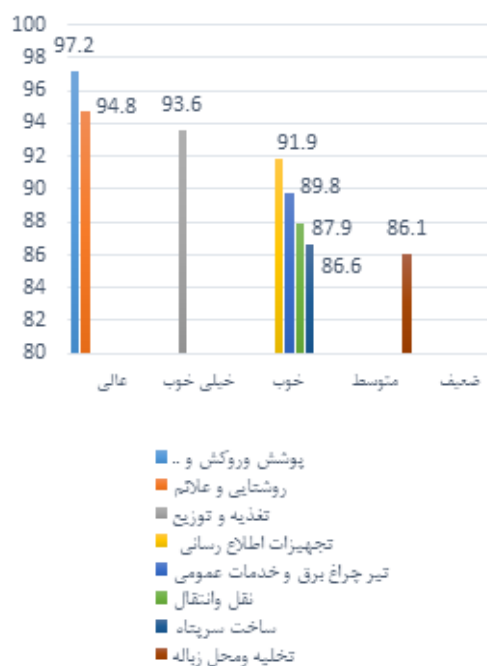
جدول ۱۱- آنالیز ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای تحقیق

ضریب همبستگی اسپیرمن بین مؤلفه‌های مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری - زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر			
متغیرهای مستقل	R	P	سطح معناداری بین متغیرها
تجهیزات اطلاع رسانی	۰/۳۴۶	۰/۰۰	۰/۰۱
ساخت سرپناه	۰/۳۵۶	۰/۰۰	۰/۰۱
روشنایی و علائم	۰/۳۲۹	۰/۰۰	۰/۰۱
تیر چراغ برق	۰/۳۹۲	۰/۰۰	۰/۰۱
تغذیه و توزیع	۰/۳۴۴	۰/۰۰	۰/۰۱
نقل و انتقال	۰/۳۹۷	۰/۰۰	۰/۰۱
تخلیه و محل زباله	۰/۴۱۱	۰/۰۰	۰/۰۱
پوشش و روکش، جدول مرزبندی، موانع	۰/۳۷۲	۰/۰۰	۰/۰۱

آزمون فرضیه دوم: (به نظر می‌رسد بین زیباسازی مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری- زیبایی شناختی پیاده راه‌های ساحلی شهر بوشهر رابطه معناداری وجود دارد. آنالیز انجام شده از طریق آزمون ضریب همبستگی بیانگر این است که رابطه مثبت و معنی داری با ضریب همبستگی ۰/۳۰۹، ۰/۳۴۶، ۰/۳۸۸، ۰/۳۵۵، ۰/۳۰۲، ۰/۳۹۸، ۰/۳۲۲ و ۰/۳۷۶ و سطح معنی داری $P=۰/۰۰۰$ بین زیبا سازی زیر مؤلفه‌های مبلمان شهری بیان شده و ارتقای کیفی بصری - زیباشناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر وجود دارد. بنابراین با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت بین متغیرهای فوق رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (جدول شماره ۱۲).

جدول ۱۲- آنالیز ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای پژوهش

میزان تأثیر عناصر زیباسازی مبلمان شهری در ارتقای کیفیات بصری- زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر			
متغیرهای مستقل	R	P	سطح معناداری بین متغیرها
تجهیزات اطلاع رسانی	۰/۳۰۹	۰/۰۰	۰/۰۱
ساخت سرپناه	۰/۳۴۶	۰/۰۰	۰/۰۱
روشنایی و علائم	۰/۳۸۸	۰/۰۰	۰/۰۱
تیر چراغ برق	۰/۳۵۵	۰/۰۰	۰/۰۱
تغذیه و توزیع	۰/۳۰۲	۰/۰۰	۰/۰۱
نقل و انتقال	۰/۳۹۸	۰/۰۰	۰/۰۱
تخلیه و محل زباله	۰/۳۲۲	۰/۰۰	۰/۰۱
پوشش و روکش، جدول مرزبندی، موانع	۰/۳۷۶	۰/۰۰	۰/۰۱

شکل ۷- درصد فراوانی پاسخ شهروندان از تأثیرگذاری مؤلفه‌های زیبایی مبلمان شهری به لحاظ بصری در ارتقای کیفیات بصری - زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر

۲-۳ نتایج مربوط به آزمون فرضیات

آزمون فرضیه اول: (به نظر می‌رسد بین مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری - زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر رابطه معناداری وجود دارد). برای سنجش متغیرها و آزمون فرضیه فوق از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. آنالیز انجام گرفته از طریق آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن وجود رابطه مثبت و معنادار را به ترتیب با ضریب همبستگی به میزان ۰/۳۴۶، ۰/۳۵۶، ۰/۳۲۹، ۰/۳۹۲، ۰/۳۴۴، ۰/۳۹۷، ۰/۴۱۱ و ۰/۳۷۲ و سطح معناداری $P=۰/۰۰۰$ برای متغیرهای فوق نشان داد. بنابراین از نظر آماری با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت که بین متغیرهای فوق، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به گونه‌ای که ۸ مؤلفه آن را متوسط تا عالی ارزیابی نمودند. در واقع هر چه پارامترهای مربوط به کیفیت فضا و مبلمان شهری مناسب‌تر باشد، سبب افزایش ارتقای کیفیات بصری - زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر می‌شود. در نتیجه فرضیه در این خصوص در ناحیه H_1 به اثبات رسیده است (جدول ۱۱).

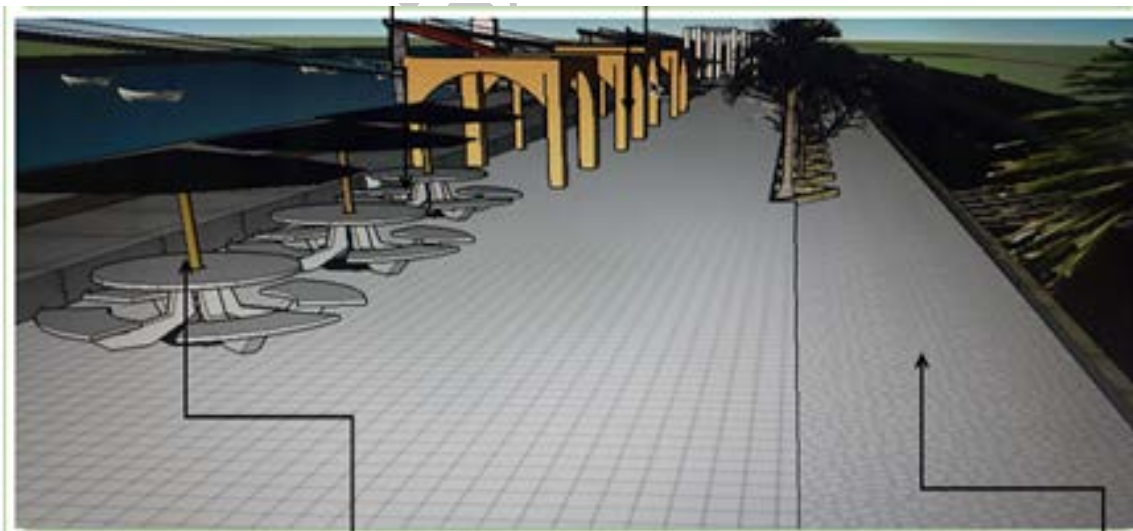
شکل ۸- نمایی از مبلمان شهری طراحی شده در پیاده‌راه ساحلی و تأثیر آن بر ارتقا کیفیت بصری

تعبیه پل هوایی بر روی دریا جهت دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی و بهره بردن از دریا به صورت طبیعی

آلاچیق‌های چوبی در بین میدان اول و سوم جهت ایجاد سایه و زیبایی بصری
 احداث پارکینگ ۳۰ درجه در مجاورت پیاده‌راه ساحلی و جلوگیری از اختلاط پیاده و سواره
 ایجاد باغچه‌های سبز با درختان بومی جهت سایه‌اندازی، زیبایی بصری، پایداری اکولوژیکی، جدایی سواره از پیاده‌راه

نمایی از مبلمان‌های شهری مورد استفاده در طرح آلاچیق‌های چوبی

سایبان‌ها و نشیمنگاه‌های مدور محدوده میانی پیاده‌راه
 استفاده از شیب در دوطرف کف پیاده‌راه جهت سرازیر شدن آب دریا که حاصل امواج بوده و مانع از تخریب سنگفرش‌های پیاده‌راه می‌گردد

۴- نتیجه‌گیری

شهری می‌تواند بسیاری از دغدغه‌های روحی و جسمی زندگی شهری را تعدیل کرده و زمینه فعالیت پویای شهر را فراهم کند.
 با توجه به آنچه که بیان شد، پیاده‌راه‌های ساحلی

ضرورت توسعه و ارتقای کیفی و بصری مبلمان شهری را برای نشاط و زیباسازی به‌ویژه در شرایط اقلیمی مانند شهر بوشهر یک اصل حیاتی است و آراستگی ساحل

شهر بوشهر به دلایل گرمای شدید در فصل تابستان و عدم تمایل کاربران به استفاده از ساحل در این فصل از علل است که از ساحل دوری می‌کنند ولی این بدان معنا نیست، که این ساحل جاذبه‌ای برای شهروندان نداشته باشد. حال، می‌توان با بهره‌گیری از مبلمان شهری استاندارد و مکان‌یابی مناسب و وجود تجهیزات مناسب برای افراد استفاده‌کننده از فضای ساحلی مانند سرویس‌های بهداشتی، کیوسک‌های اطلاع‌رسانی، محل‌هایی برای نشستن و حتی سایبان‌های سبک، در ارتقاء کیفیت محیطی و بصری ساحل افزود. همچنین می‌توان در همین ارتباط، وجود نیمکت‌ها و محل‌های مناسب برای نشستن و لذت بردن از مناظر و چشم اندازهای ساحلی بسیار مهم و الزامی است، زیرا این‌گونه تجهیزات، فرصتی را برای آسودن و تعامل اجتماعی را پدید آورده و به خلق فضاهای صمیمی و گره‌های فعالیتی کمک می‌کند.

با توجه به این‌که فرضیه اول این پژوهش نشان داد (بین مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری - زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر رابطه معناداری وجود دارد) لذا ضروری است جهت ارتقای بصری پیاده‌راه‌های ساحلی و بنا به درخواست مردم از مبلمان شهری متناسب با اقلیم و فن‌آوری روز استفاده نمود. همچنین با توجه به تجزیه و تحلیل در فرضیه دوم (بین زیباسازی مبلمان شهری و ارتقای کیفیات بصری - زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر رابطه معناداری وجود دارد) از آن نظر که همواره بین زیبایی مبلمان و تجهیزات شهری و همچنین تنوع مبلمان در ساحل با میزان رضایت شهروندان ارتباط وجود دارد پس باید کوشید با تهیه مبلمان زیبا به علائق و نظرات شهروندان اهتمام ورزید و افزایش استفاده از این‌گونه فضاهای شهری را سبب گردید. مطالعات در مورد مبلمان شهری نشان داد که دست اندرکاران طراحی مبلمان شهری باید از بسیاری جهات تمامی توان خود را برای جلب رضایت شهروندان به کار گیرند، چراکه مبلمان شهری و زیبایی‌های آن باعث افزایش ارتقای کیفیت بصری و زیبایی شناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شده و در نتیجه افزایش رضایت شهروندان را در پی خواهد داشت. جهت ارتقای کیفی بصری - زیبانشناختی پیاده‌راه‌های ساحلی شهر بوشهر پیشنهادهایی را ارائه می‌شود:

- ۱- افزایش استانداردهای روز دنیا در استفاده از مبلمان شهری در ساحل.
- ۲- استفاده از عناصر و تجهیزات شهری که با محیط سنخیت داشته و به آن هویت‌دهی مطلوبی ارائه نماید.
- ۳- نصب المان‌های شهری نباید به صورت اتفاقی انجام گیرد بلکه با برنامه و مکان‌یابی صحیح انجام شود.
- ۴- از مبلمانی استفاده شود که در آن همخوانی، پاسخ به نیاز محیط، عوامل زیست‌محیطی و عوامل اجرایی در نظر گرفته شده باشد.
- ۵- طراحی مبلمان برای ساحل شهر می‌بایست در ارتباط با تراکم جمعیت و اصل آینده‌نگری مکان طراحی و تهیه گردد.
- ۶- سازمان زیباسازی شهری می‌بایست در طراحی و ساخت و خرید مبلمان جهت پیاده‌راه‌های ساحلی نظارت مستقیم داشته باشد.
- ۷- برنامه‌ریزی مدون و تعریف شده توسط ارگان‌های ذیربط جهت سیمادهی مطلوب به مبلمان شهری مورد استفاده در ساحل انجام گیرد.
- ۸- شهرداری و دیگر ارگان‌های مسئول می‌بایست در تمامی مراحل طراحی، تهیه و نصب مبلمان شهری از کارشناسان شهری استفاده نمایند.
- ۹- استفاده از نشانه‌ها و نمادهای شهری در زون‌های مختلف ساحلی شهر بوشهر، بنحوی که هویت، نشانه، خوانایی و در نتیجه افزایش کیفیت بصری آن زون را موجب گردد.
- ۱۰- توجه مسولان شهری به پیرایش شهری، وضوح و خوانایی و چهره‌آرایی ساحل.
- ۱۱- استفاده از مبلمانی که در نهایت به فضاهای مکث و خاطره جمعی و دست‌یابی به یک پیاده‌راه زنده و پویا منجر می‌گردد.
- ۱۲- استفاده هرچه بیشتر از مناظر خیابانی و مناظر عینی با استفاده از هنرهای محیطی و خیابانی در ساحل.
- ۱۳- احیا و سامان‌دهی بافت تاریخی شهر همچوار پیاده‌راه‌های ساحلی.
- ۱۴- استفاده از کف‌پوش‌های مناسب و متناسب با اقلیم منطقه و قابل استفاده برای معلولین.
- ۱۵- استفاده از چراغ‌های پایه بلند جهت زیباسازی پیاده‌راه‌های ساحلی.
- ۱۶- استفاده از فضای سبز کافی در همجواری

منابع

- پیاده‌راه‌های ساحلی.
- ۱۷- به‌کارگیری عناصر شهری و مبلمان شهری ضروری از جمله: گلدان و گل‌جای، تلویزیون‌های شهری، جایگاه دوچرخه، آکواریوم دریایی، تابلو اعلانات شهری، بیلبردهای متنوع، آب‌نمای موزیکال، نورپردازی‌های شبانه، استفاده از تکنولوژی روز جهت سایه‌گستری و...).
- آگشته، سعید (۱۳۷۹)، جدول، عنصرمتمد شهری، ماهنامه شهرداری‌ها، سال دوم، شماره ۱۳، خرداد.
- احمدی، حمید (۱۳۷۸)، قومیت و قوم‌گرایی در ایران، از افسانه تا واقعیت، چاپ اول، نشرنی.
- بحرینی، حسین (۱۳۸۴)، تحلیل فضاهای شهری در رابطه با الگوی رفتاری استفاده‌کنندگان و ضوابطی برای طراحی، انتشارات دانشگاه تهران.
- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۸۵)، مبانی نظری و فرآیند طراحی شهری، وزارت مسکن و شهرسازی، چاپ اول.
- پیرموره، ژان و دیگران (۱۳۷۳)، ترجمه، رضایی، حسین، و دیگران فضاهای شهری. تهران، اداره کل روابط عمومی و بین‌الملل شهرداری تهران.
- توسلی، محمود (۱۳۷۶)، طراحی شهری در بخش مرکزی تهران، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، چاپ اول.
- حسینی، سید باقر و رزاقی اصل، سینا (۱۳۷۵)، حرکت و زمان در منظر شهری، انگاره‌ها و مفاهیم طراحی، مجله بین‌المللی مهندسی صنایع و مدیریت تولید، شماره ۱۵۸ و ۱۵۹، بهار و تابستان.
- زندیه، مهدی و زندیه (۱۳۸۵)، رضیه نقش مبلمان شهری در سیمای هویت شهری، اولین همایش بین‌المللی شهر برتر، طرح برتر سازمان عمران همدان ۱۲ و ۱۱ مرداد.
- زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین (۱۳۸۳)، طراحی و برنامه‌ریزی مبلمان شهری، انتشارات شریعه توس، چاپ اول مشهد.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۳)، شهرسازی، انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، تهران.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۳)، طراحی فضاها و مبلمان شهری، انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، تهران.
- طرح تفضیلی ویژه بافت فرسوده بوشهر (۱۳۸۲)، مهندسی مشاور باغ اندیشه.
- فرزبود، سولماز (۱۳۸۴)، برنامه‌ریزی در راستای ترافیک سواره و پیاده در فضاهای شهری (مطالعه موردی بافت مرکزی تجریش)، پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای دانشگاه تربیت مدرس دانشکده هنر.

Archive of SID

فکوهی، ناصر (۱۳۸۷)، مفاهیم کلیدی شهروندی و فرهنگ شهروندی در ایران، روزنامه سرمایه.

مرتضایی، رضا (۱۳۸۱)؛ رهیافت‌هایی در طراحی مبلمان شهری، تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور، چاپ اول ص ۲۰.

مرتضایی، رضا (۱۳۷۹)، طراحی مبلمان برای خیابان (۳)، سرپناه، کیوسک، سایبان و سازه، ماهنامه شهرداری‌ها، سال دوم، شماره ۱۹، دی ماه.

مهندسین مشاور پارهاس و همکاران، (گروه مشاوران همکار) (۱۳۸۳)، چهارچوب طراحی شهری اراضی عباس آباد، شرکت نوسازی عباس آباد.

Bulut, Yahya & Omer Atabeyogh (2007), Urban Furniture in Historical Urban Structure & Usage Culture: Erzurum City Case, Landscape Architecture Department, Agricultural Faculty, Ataturk University, erzurum, turkey.

Castells, (1984) ,”space and society”, in Michael smith, cities in transformathon, London, beverty hills.

Fukahori, K. and Kubota .Y, (2002), The role of Design Elements on the Cost-Effectiveness of Streetscape Improvement, Landscape & Urban Planning, No. 63..

Krier, rob, (1978), urban space, London: rizolli.

Archive of SID